

Круглый стол
«ЧЕЛОВЕК И ЯЗЫКИ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ»

Ю. Богданова

ВНЕШНОСТЬ ЧЕЛОВЕКА В СРАВНИТЕЛЬНЫХ КОНСТРУКЦИЯХ
АНГЛИЙСКОГО И РУССКОГО ЯЗЫКОВ
(на материале поэтических текстов)

Материалом данного исследования послужили современные поэтические произведения 43 англоязычных и 39 русскоязычных авторов. Картотеку составили около 300 сравнительных конструкций (по 150 компаративных конструкций каждого языка). Цель – выявить общие и специфические особенности формирования структурных компонентов сравнительных конструкций (предмета и объекта сравнений) в указанных языках. Анализ фактического материала позволил прийти к следующим выводам.

Наиболее частотными как в русскоязычных, так и в англоязычных поэтических текстах оказались СК, где **предметом** сравнения выступают наименования с общей семой ‘человек’ (30 русских и 29 английских), например, *Я пришел к вам в черном фраке, Элегантный, как роаль* (Г. Шпаликов); *I crawl like an insect* (A. Rich). Вторыми по численности в русских стихотворениях стали СК, где предметом сравнения выступают волосы/отсутствие волос (16 СК): *У Катю волосы, как рожь* (А. Жаров)), а в английских – голос (26 СК): *voice runs like a river* (R. Graves)). Третье место в обоих языках занимают СК с предметом сравнения «глаза» (13 русских и 16 английских конструкций). Например: *Глаза, как сливы из шахского сада!* (Н. Агнивцев), *Her eyes are like a smoky haze* (H. Johnson).

Лексические единицы, выступающие в роли **объектов** сравнения, в рассматриваемых языках можно разделить на две группы: одушевленные существительные (сравнения человека с другими людьми, животными, с существами из потустороннего мира, со сказочными персонажами), например: рус. *Весь сгорбившись, как немощный старик* (Н. Заболоцкий); *Выглядишь раненой птицей* (Е. Евтушенко); *Музыканты рожи строят, На чертей весьма похожи* (Н. Заболоцкий); англ. *I look like the lunatic; he's brown and spare as a monkey* (L. Wilkinson), *They spoke like ghosts crying out of their graves* (R. Padel) и неодушевленные существительные (сравнения человека с артефактами, с природными явлениями, растениями), например: рус. *Что парижанки! Тощие, как спички.* (Е. Евтушенко); *Царь страшон: Почерневший, как антрацит.* (А. Вознесенский); англ. *He himself was like a cob* (E. Thomas); *You see yourself as a glass for the first time* (W. Greenway).

В русских поэтических произведениях объектом рассматриваемых сравнений чаще выступают наименования артефактов, в английских – наименования животных. В целом же в обоих языках компаративные конструкции с объектами, относящимися к *одушевленному (живому) миру*,

преобладают над конструкциями с объектами, относящимися к *неодушевленному (неживому) миру*, и составляют 53,3 % и 46,7 % в русском языке и 52,2 % и 44,8 % в английском языке соответственно.

К. Вераскоўская

АБ ЧЫМ МОЖА РАСПАВЕСЦІ КОШКА? (згодна з данымі беларускай і японскай ідыяматыкі)

Пры вывучэнні любой мовы мы сустракаем такое паняцце, як фразеалагізм – уласцівае толькі дадзенай мове ўстойлівае спалучэнне слоў, значэнне якога не вызначаецца значэннем узятых паасобку слоў у яго складзе. Фразеалогія – гэта з’ява, якая адлюстроўвае самабытнасць, культурныя асаблівасці краіны. У шырокім разуменні да аб’екта фразеалогіі адносяць таксама прыказкі і прымаўкі.

Мэта дадзенай працы – вылучэнне беларускіх і японскіх фразеалагічных адзінак (ФА) з кампанентам-найменнем жывёлы з сямейства кашэчых, выяўленне ўніверсальных і спецыфічных з’яў у структуры і семантыцы даследуемых ФА.

Матэрыял даследавання – 210 японскіх і 53 беларускіх ФА з кампанентам-найменнем жывёлы з сямейства кашэчых.

У даследуемых намі японскіх ФА лексіка-семантычная група (ЛСГ) «Жывёлы з сямейства кашэчых» прадстаўленая 4 лексемамі: 猫 *neko* ‘кот’, 獅子 *shishi* ‘леў’, 豹 *hyo*: ‘лепарт’ і 虎 *tora* ‘тыгр’. Найбольш распаўсюджаныя фразеалагізмы з кампанентам 虎 *tora* ‘тыгр’ (98 ФА) і 猫 *neko* ‘кот’ (94 ФА). Найменш за ўсё распаўсюджаныя ФА з кампанентам 豹 *hyo*: ‘лепарт’ (5 ФА), колькасць ФА з кампанентам 獅子 *shishi* ‘леў’ складае 18 адзінак. У беларускіх ФА вылучаецца толькі лексема *кот* (37 ФА), магчымыя варыянты: *кошка* (9 ФА), *котка* (4 ФА), *каток* (3 ФА).

Пры супастаўляльным аналізе беларускіх і японскіх фразеалагізмаў мы карысталіся класіфікацыяй Д. А. Дабравольскага, аб’яднанай з класіфікацыяй японскіх ФА Т. Г. Герасімцавай. Згодна з ёй даследуемыя ФА мы класіфікавалі як ідыёмы, калакацыі, прыказкі, устойлівыя фразеалагічныя выразы з 4 іерогліфаў (四字熟語 *yojijukugo*).

Па выніках аналізу можна сцвярджаць, што ў групе японскіх ФА найбольш распаўсюджаныя прыказкі і прымаўкі, а ў групе беларускіх ФА – ідыёмы. Акрамя таго, у японскай мове паводле семантычнай класіфікацыі вылучаецца група калакацый, у той час як беларускія ФА традыцыйна ўваходзяць у групы або ідыёмаў, або прыказак і прымавак. Найменш распаўсюджанымі сярод японскіх ФА з’яўляюцца ёдзідзюкуго; сярод беларускіх ФА колькасць ідыёмаў саступае колькасці прыказак і прымавак.